

TALLINNA POLÜTEHNIIK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 8 (2167)

Reede, 11. märts 1988

Hind 2 kop.

KOMMENTAAR NLKP KK VEEBRUARI- PLEENUMILE

HARIDUSTÖÜ ÜHEST TAHUST

Partei Keskkomitee viimasel pleenumil olid arutused rahvaharidussüsteemi täiendamise küsimused. Valdavalt oli arutelu, poliitbüroo ettekanne ja langetatud otsus suunatud hariduse kõigi tasandite efektiivsuse ja rahvamajandusliku tulemuslikkuse tõstmisele. Kahjuks jäid tahaplaanile hariduse edendamise üldkultuurilised ja humanitaarsed aspektid, mis inimesekesksemaks muutuvad ühiskonnas on esmatähtsad. Tõsi, pleenumi otsuses on kaks ideed, mida ma sõندان tõlgendada eelpoolnimetatud kontekstis. Nimelt rõhutatatakse täisväärtusliku hariduse määravat osa vaimuväärtuste säilitaja, edendaja ja uutele põlvkondadele edasiandjana. Ning teisel püstitatakse nõue põhjalikult parandada nõukogude rahvaste keelte õpetamise taset ning samas süvendada ka vene keele oskust. Ühendan hariduspoliitika need kaks tahku seepärast, et keel on iga rahva kultuuri geneetiline kood, mille kaudu säilib kultuuri järjepidevus ja tervikkus.

Mitme asjaolu tõttu, milles viimast rolli pole etendanud stalinismi ja stagnatsiooniperioodi sotsiaalne ja rahvuspoliitika, pole meie maal piisavalt arenenud paljude rahvuskeelte hariduslikud funktsioonid. Isegi suurimate slaavi rahvuste, ukrainlaste ja valgevenelaste keel oli kadumas kõrg- ja isegi kesharidusest. Enamikus autonoomsetes vabariikides piirdub rahvuskeelne haridus vaid algõpetusega, mitme väikerahva algharidustki on piiratud üle viia vene keelele. Nii sugust asja põhjendati lastevanemate valiku ja soovidega. Võibolla on see tõesti nii, kuigi pole olnud kuulda ühestki lastevanemate referendumist, kus niisugused otsused on langetatud. See polegi antud juhul oluline. Teatavasti on vanemad väga erinevad ja nende arusaamad rahvusliku kultuuri arenguvajadustest samuti. Otsustamiseks selle üle, kas rahva keel säilib kõne- või kirjakeeleks, pole lastevanemad pädevad. Teadupärast pole meil küllap sel põhjusel ka lastevanemate parteid olemas. Nii kaalukaid küsimusi saab otsustada ikka vaid professionaalne, teaduslikult põhjendatud poliitika. Kui ta on piisavalt demokraatlik.

Keelepoliitika demokraatlikkuse üheks mõõdupuuks on eri rahvaste keelekultuuri potentsiaali arvestamine ja tingimuste loomine selle suurendamiseks. Meie rahvuskirjandus ühiskonnas on keelte ressurs

väga erinev, mistõttu peab ka keelepoliitika olema väga paindlik. Nii on venekeelne kesk- ja kõrgharidus vältimatult tarvilik enamiku väikerahvaste ja hajasustusega rahvusrühmade jaoks. See on ainus tee nende lülitamiseks kaasaegsesse kultuuri ja isegi sotsiaalsesse süsteemi. Seega igati demokraatlik, sest vastasel juhul tuleks piirduda algharidusega. Mis puutub aga liiduvabariikide ja ka mitme autonoomia rahvuskeeltesse, siis ei peaks siin olema mingeid põhimõttelisi takistusi emakeelse hariduse edendamiseks kõigil tasandil. Tõsi, siiani on kiirendatud üleminekut venekeelsele haridusele põhjustanud ühiskondliku elu kõrgemate tasandite — poliitika, kõrghariduse, teaduse ja ka professionaalse kunsti arendamine venekeelseks. Selleski situatsioonis on märgatavad meie ületsentraliseeritud ja «ülejuhitud» elu tagajärjed. Võib eeldada, et viimasel ajal suurenenud demokraatia taotlused rahvussuhete valdkonnas kiirendavad rahvuskeelse kultuuri- ja hariduse tõusu.

Eesti keele seisund kultuuri, hariduse ja teaduskeelena on stabiilne ja arenev. Me oleme üks vähesi maailma rahvaid, kelle kultuuri internatsionaliseerimine tugineb ka praegustes rahvuslike vaheseinte nõrgenemise oludes emakeelsele kultuurifondile. Seda tänu nii humanitaar- kui reaalarade intelligentsile, kes on hea seisnud selle eest, et meie keel püsiks arenemisvõimeline ja et rahvuskeelne kultuur ei muutuks vaid mõõdaniku, tööstusühiskonna eelse talupoegliku kultuuri mälestusmärgiks.

Kõrgharidusest, eriti tehnilisest kõrgharidusest kõneldes, asetame me õigustatult peardu hu tulevaste spetsialistide ettevalmistamisele. Ometi on ühiskonnal õigus loota igalt haritud inimeselt ka üldkultuurilise missiooni täitmist. Tehnika ja majanduse spetsialistid, kelle tööks on mitte elu jälgimine, vaid selle ainelistel alustel loomine, peavad minu arust senisest enam olema orienteeritud rahvuskultuuri edendamisele. Arvan, et tehnika ja majanduse spetsialistid peaksid tingimata suutma «elada» nii eesti kui venekeelses kultuuris, et oma töös integreerida erinevaid ja hinnalisi kultuurihoovusi.

Ja lõpuks ei pääse ma mööda ka instituudi vene rühmade eesti keelest. Minu kogemus näitab, et siin on tänaseks ületatud eitav hoiak eesti keele suhtes. Kuid keeleõppe motivatsioon, millele tugineda, on siin siiski teistsugune, kui eesti rühmades. Peaõhk tuleb asetada siin mitte niivõrd erialakeelele kui just suhtlemiseks tarvilikule keeleoskusele. Arvan, et instituudi komsomoliorganisatsioon peaks selle küsimuse oma lahendada võtma. Kes veel kui meie tulevased tootmisjuhid ja insenerid peaksid näitama demokraatlike ja kultuursõpraste keelesuhete eeskujut?

KLARA HALLIK

TPI MUINSUSKAITSE KLUBI TÄNA JA HOMME

Kasutades sõna «muinsus» mõtleme me tavaliselt vanale hoonelale, kunsti- või käsitöötootele. Kuid selle sõna tegelik sisu on määratletud laiem. Kõige üldisemalt öeldes kuulub siia kogu minevikus loodud materiaalne ja vaimne kultuur, sealhulgas keel, kombed, ajalooline pärimus. Kõik see vajab pidevat hoolt selleks, et ei katkeks kultuuri järjepidevus, et ei puruneks meie juured oma maa ja selle ajaloo. Seega ei ole muinsuskaitse mingi nostalgiline igatsus mineviku järele, vaid tulevikku suunatud tegevus, mida ei saa lahutada ka näiteks keskkonna kaitsmise probleemidest selle mõiste kõige laiemas tähenduses. Eesti Muinsuskaitse Seltsi üheks eesmärgiks, mis on fikseeritud tema põhikirjas, on seetõttu aktiivne tegutsemine inim- ning kultuurisõbraliku elukeskkonna säilitamise nimel.

...Kui aulas kustuvad tuled, on saal peaaegu rahvast täis. Ekraanil hakkavad jooksuma «Eesti Kultuurifilmi» kroonikakaadrid. Saame teada, kuidas nägi välja Narva kosk 1913. a., oleme osanikud Rootsi kuninga vastuvõtmisel Tallinnas 1929. a., tutvume vana ja uue Tallinna (1939!) arhitektuuriga, Eesti kuurortidega, Viljandimaa talumajapidamistega, näeme baltisakslaste lahkumist 1939. a. sügisel. Täna tuleb meil vaid imetleda, millises korras suudeti pool sajandit tagasi hoida meie kodulinna, meie koorde, meie küla!

Tundub, et see 90 minutit, mis kulub filmiseansile, ei olnud kellelegi mahavivatud ajaks.

Mitte vähem huvitav ei olnud järgnevat kohtumist Heinz Valguga, kes rääkis Eesti Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu tööst, sealhulgas keelekõrgkooli vastuvõetud üleskutsest. Et see küsimus on meil Eestis tänapäeval üleüldiselt aktuaalne, tõendab TPI MKK lahtise koosoleku otsus, mis päevakorra kolmanda punktina ette loeti ning ühehäälselt ka vastu võetud sai. Nimetatud otsuse tekst on allpool ära toodud.

TPI MKK loodi mullu oktoobris, tema tegevussuunad on alles täpsustumas ja traditsioonid välja kujunemas. Kuid tundub, et ühe traditsiooni tekkimise tunnistajaks me juba oleme — selleks kujunevad ilmselt kord kuus instituudi aulas toimuvad lahtised üritused, kus demonstreeritakse päevakohaseid dokumentaalfilme, kohtutakse tuntud inimestega ning arutatakse mõnd huvipakkuvat küsimust. Seda on näidanud instituudi töötajate elav huvi kahe esimese ürituse vastu. Loodame, et rahval jätkub huvi ja tähelepanu ka tulevikus, meie omailt poolt lubame latti mitte liiga madalale lasta. Järgmine kokkusaamine aulas on 16. märtsil kell 15, mil külla tuleb ajakirjanik ja filmimees Märt Müür oma uue ning suurt huvi äratanud filmiga «Miks kukuvad

ühed?». Seejärel toimub kohtumine kirjanik Jaak Jõerüüdiga, vestlustemaks eesti kirjandus ja muud päevaprobleemid.

Kuid ega TPI MKK ainult passiivset vaatamängu paku. 23. märtsil on Glehni lossis ühisüritus Nõmme Heakorra Seltsiga. 18. aprillil algab ülevabariigiline muinsuskaitsekuu, kus ka TPI rahva kaasalõmine on oodatud. Selle raames on plaanis korraldada EMK Seltsi tuuõhtu, muinsuskaitse matk vabahoiumuuseumi, millele järgneb muuseumi korras-tamine ja kontsert, laupäevakud Glehni pargi heakorramiseks jne. Jätkub töö vanade õppejõudude-teadlaste mälestuste jäädvustamiseks, tehnikaalaste artiklite bibliograafia koostamiseks ja muudki. Kõik asjalikud mõtted tulevateks ettevõtmisteks on tere-tulnud!

TPI Muinsuskaitse klubi

*

TPI Muinsuskaitse Klubi lahtise koosoleku otsus

Keelekasutuse õiguslikud alused on rahvuspoliitika üheks nurgakiviks. Juba järgmisel päeval pärast NSV Liidu moodustamist dikteeris Lenin kirjaread, milles nõudis rangeid ettekirjutusi rahvusvabariikide keelte kaitsmiseks suurvenelik-bürookraatliku tsentraliseerimise eest ning spetsiaalse keelekoodeksi vastuvõtmist. Tänapäeval tagab põhiseadus nõukogude rahvastele emakeelse hariduse, samuti emakeele kasutamise kohtupraktikas. Ent aeg on kinnitanud ka Lenini kartuse paikapidavust. Kontrollimatu migratsiooni ja ühekülge keelepoliitika tagajärjel on Eesti NSV-s tekkinud linnu, kus eesti keel on kaotanud igasugused ühiskondlikud funktsioonid ning muutunud seal sisuliselt võõrkeeleks. Ka Tallinnas on viimastel aastatel oluliselt ahnenud see elusfäär, kus kohaliku keelega hakkama saab. Keelepoliitiliste probleemide bürookraatliku lahendamise näiteks on 1986. aastast kehtiv «NSV haridusseadus», mille kirjatähht garanteerib eestikeelsele õppetööle vaid üldhariduskoolis.

Optimismiks ei anna alust teadmine, et vaatamata mõningatele abinõudele on migratsiooni intensiivsus jäänud muutumatuks, päevakorral seisavad üha uued suurehitised, jätkub üleliiduliste ametkondade võimutsemine.

Kõige selle negatiivne mõju avaldub üha selgemalt meie elu-olu paljudes valdkondades, põhjustades tarbetuid pingeid rahvustevahelistes suhetes, suurendades eestlaste eraldatust migrantidest nii töö-, olme- kui ka kultuurisfääris. Ebanormaalseks tuleb lugeda ka olukorda, kus rahvusliku eneseväljenduse võimalused on vaid eesti- ja venekeelsel elanikkonnal, puuduvad aga täielikult kõigil ülejäänutel.

Nimetatud ilmingute süvenemine hakkab paratamatult pidurdama meie rahvuskultuuri arengut, põhjustab üldise vaimustasandi langust kogu eesti keelealal.

Õeldut arvestades:

1. Avaldame täielikku toetust ENSV Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu ja ENSV Kirjanike Liidu parteiforgansatsioonini initsiatiivile täiendada vabariigi põhiseadust paragrahvidega, mis fikseeriks eesti keele kui Eesti NSV riigikeele asendi.

2. Peame lisaks sellele hädavajalikuks spetsiaalse keeleseaduse vastuvõtmist, mis sätestaks konstitutsiooniliste õiguste kasutamise tingimused ja korra.

3. Rõhutame Loominguliste Liitude Kultuurinõukogu otsuse selle punkti tähtsust, mis käsitleb eesti keele õpetamise küsimust ENSV mittepõhirahvusest elanikkonnale.

4. Loome õigeaegselt töötada välja ja võtta kasutusele migratsiooniseadus, mis võimaldaks allutada antud protsessi vabariiklike organite tööhusale kontrollile.

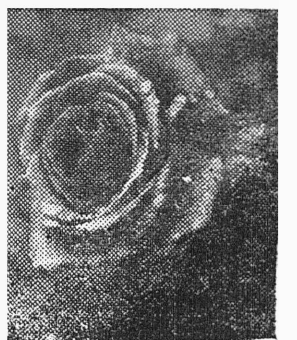
5. Pöördume Eesti NSV Ülemnõukogu poole ettepanekuga täiendada vabariigi konstitutsiooni ja võtta vastu ülalnimetatud keele- ning migratsiooniseadused.

6. Kutsume TPI kollektiivi, teisi muinsuskaitseklubisid, kõiki asjast huvitatuid organisatsiooni ja üksikisikuid siin-toodud seisukohti toetama.

7. Teeme ettepaneku avaldada käesolev otsus ajalehes «Tallinna Polütehnik».

Oleme veendunud, et keelepoliitika ja migratsiooniprobleemide korras-tamine tervendab rahvaste vahelise suhtlemise kliimat, loob soodsamad eeldused sõpruse ja koostöö süvenemiseks ning vastab kõigi Eesti NSV-s elavate rahvaste huvidele.

Otsus on vastu võetud ühehäälselt TPI Muinsuskaitse Klubi lahtisel koosolekul 17.02.1988. a. Koosolekust võttis osa 362 inimest.



TAASTADA KEEMIAÕPETUS KEEMIA TEADUSKONNAS

Hiljuti alustasid lugupeetud kolleegid E. Siirde, L. Pikkov ja R. Munter «TP» veergudel mõttevahetust teemal, mis viimastel aastatel kõne all olnud TPI keemiateaduskonnas, aga ka terves vabariigi keemiaüldises — keemiainseneride ettevalmistamisest meie institutis ja selle vastavusest Eesti NSV rahvamajanduse, keskkonnakaitse ja teaduse vajadustele. Paraku oli mainitud artikkel kirjutatud lähtudes üsna kitsastest, ainult ühe kateedri huvidest ja ei peegeldanud ei asjade tegelikku seisut ega ka keemiateaduskonna seisukohta, mis fikseeriti piisavalt üksmeelselt kateedrijuhatajate koosolekul.

Keemiainseneride-tehnoloogide ettevalmistamine TPI-s algas koos meie kõrgkooli sünniga, kui esimese rektori, akadeemik Paul Kogermani juhtimisel ja vahetel osavõtul loodi Tehnikaülikooli ühe nn «asutava» teaduskonnana ka keemiateaduskond. Vastavalt akadeemik P. Kogermani tõekspidamistele sai õppetöö aluseks keemia põhiprobleemide põhjalik tundmaõppimine koos optimaalsete insenerlike lahenduste leidmisega, pedagoogilises töös ühendamine fundamentaal- ja rakendusuringutega. Tõeliselt laia profiiliga insener-keemik-tehnoloogide ettevalmistamine kestis rida aastaid pärast Suurt Isamaasõda. Hiljem keelati kehtestatud jäigad eeskirjad selliste keemik-tehnoloogide ettevalmistamise, kuigi meie väliskes vabariigis on vaja just selliseid tehnoloogiainseneri, seda nii praegu kui ka tulevikus. Rea aastate vältel toimunud keemia eelisarendamise tingimustes õppetöö isegi kahel erialal — orgaaniliste ainete (kütuste) ja anorgaaniliste ainete (silikaatide) tehnoloogia vallas. Hiljem, kui kõrghariduse süsteemis kehtestatud formaalsused seda nõudsid, leiti teaduskonnas toimunud diskussioonide käigus kompromisslahendus — minna «Keemiatööstuse põhiprotsesside ja keemik-kuuberneetika» (KA) eriala lipu alla säilitades võimaluse piirides keemia fundamentaaldisipliinide piisava mahu ja tagades kolme kateedri selgelt fikseeritud osa keemia-tehnoloogide ettevalmistamisel niivõrd suuremat kursuste õppe- ning kasvatuskõiki kui ka lõpetajate profileerimisel.

Sellisel viisil, keemik-tehnoloogidena selle mõiste otseses tähenduses on TPI diplomiga saanud sadu spetsialiste, kelledest paljud töötavad tööstuses juhtivate ametikohtadel ja on saavutanud suurt edu ning teeninud tunnustust teaduslikus uurimistöös. Neid, aastaid tagasi saavutatud tulemusi keemik-tehnoloogide koolitamisel ei saa paraku samastada diplomeeritud inseneride väljalaskega vastavalt praegukehtivatele KA õppeplaanidele.

Osalt NSVL KHM-st lähtuvatest bürokraatlikest formaalsustest tingituna, osalt aga ka ühe kateedri kitsastest erihuvidest tulenevana, on viimastel aastatel keemik-tehnoloogide ettevalmistamine oluliselt DEKEMISEERUNUD. Vähenenud on põhiliste keemiaõppeainete maht, seda eriti laboratoorsete tööde osas; keemik-tehnoloogide ettevalmistuses väga olulise õppeaine «Üldine keemiline tehnoloogia» programm on osava võttega oluliselt eemaldatud keemiast ja formaliseeritud. Üha enam tõrjutakse selgeid kokkuleppeid eirates õppe- ja kasvatuskõiki välja anorgaanilise keemia ning orgaanilise ja biokeemia kateedrid. Nõrgalt on õppetöösse kaasatud tõmmatud keemiateaduskonna tugevad probleemlaboratooriumid. Õppeplaanid on vallutanud õppeained, mis on vajalikud projektiteerijate, mitte aga tehnoloogide-uurijate ja tehnoloogide-ekspluateerijate igapäevases töös. Keemiaalaste õppeainete vähesus ei võimalda üliõpilastel omandada keemiateaduse

kaasaegseid saavutusi ega neid vilumusi, mis keemikust tööpoolest keemiku teevad. Oleme korraldanud ankeetküsitlusi ning kuulnud keemiatööstuse ja -teaduse juhtivate spetsialistide arvamusi. Järeldus on üks — meie vabariigile on vaja eeskätt keemiainseneri, kes suudaksid kasutusele võtta keemiateaduse uusimad saavutused, omaksid ökoloogilist mõtlemist ja tagaksid kõigi keemiaga seotud tootmisharude arengu maailma tasemel samal ajal keskkonda kaitsustamata. Meie suurima keemiatööstuse ettevõtte, V. I. Lenini nim. Kohtla-Järve Põlevkivi Tootmiskoondise ametlik seisukoht on, et iga kümne insener-ekspluateerija kohta vajatakse kaht projektiteerijat ja üht uurijat. TPI aga tehnoloogia-inseneri ei paku ja spetsialistide ellitakse Leningradist, Kalininist, Novo-Polotskist. Kaugeltulijast ei saa aga alati püsikaadrit, ei leidu alati ökoloogilise vastutustundega inimesi...

Rea aastate statistika näitab, et paljud TPI lõpetajad suunatakse väikeettevõtetesse, kus on eeskätt vaja keemiku põhitöid ja häid keemikuvilumusi, mitte niivõrd formaalseid arvutusmeetodeid, mis on muidugi asendamatu suureteavõtte projektiteerimisel, mida aga Eesti NSV-s ei tehta. Sõjajärgsetel aastatel moodustus meie vabariigi keemik-uurijate kaader enamasti TPI lõpetajatest. Nüüd aga oleme TRÜ poolt selles osas välja tõrjutud. Teaduste Akadeemias on kujunenud seisukoht — TPI lõpetajate keemiaalased teadmised ei ole reeglina rahuldavad, sageli ei saa nad enam hakkama ka lihtsate laboratoorsete töödega.

TPI juubeliürituste raames toimus ka meie instituudi lõpetanud keemikute-orgaanikute kokkutulek. Sellest osavõtjad, suurte kogemustega inimesed, tõelised TPI patriooidid pidid nähtama — meie lõpetajate keemiaalaste teadmiste ja üldise ettevalmistuse tase on katastroofiliselt langenud.

Mida tuleks siis ette võtta olukorra otsustavaks parandamiseks?

Esiteks — keemiainsenerid peavad olema esmajoones KEEMIKUD, nende ettevalmistamist tuleb oluliselt fundamentealiseerida. Kõigi keemiliste protsesside põhialused, tõelised vundamendikivid peituvad molekulaarsete, keemiliste reaktsioonide kulgemise seaduspärasuste tundmises. Selleks tuleb teada termodünaamikat ja kineetikat, osata teha keemilisi analüüse ja sünteesi, käsitleda moodsaids keemia-instrumente, tuleb tunda keemiat kui sellist, mis sisaldab paljagi ainult empiirilistelt omandatavat. Kaasaja keemia areneb eeskätt uute ühendite, uute materjalide, uute reaktsioonide ja katalüsaatorite kasutuselevõtu teel. Üha olulisemaks muutub taastava tooraine kasutamine biokeemiliste reaktsioonide kaasabil, üha paremini tuleb mõista keemiliste ühendite vastasmõju biosfääri-ga. Keemia sisu peitub ikkagi keemias endas, keemiliste muutumiste kordumatuses, mitte aga teadaolevate või abstraktsioonina vaadeldavate protsesside vormistamises. Protsessi tööstuslik teostus, tema matemaatiline modelleerimine ja aparatuurne teostus on teadagi vajalikud praktikas, kuid nad moodustavad piltlikult öeldes vaid koore, mis hõlbustab sisu kasutamist. Kooreta muna ei säilitamine ja neist tibupoegade väljahaudumine on küll raske, kuid siiski võimalik. Tüüpika koore haudumine ei anna aga iialgi mingit tulemust.

Teiseks — kaasaja keemik-tehnoloogi üheks kõige olulisemaks ülesandeks on ökoloogiline lähenemine, s.t. protsesside optimeerimine kõige laiemas mõistes arvestades tsehi ja reaktori kõrval keskkonnakaitset ja loodusressursside

ratsionaalset kasutamist. Ökoloogilised küsimused on meie vabariigis eriti olulised, nende lahendamisel, kriisisituatsioonide vältimisel, peavad oma inseneri- ja kodanikukohuse täitma just TPI lõpetanud keemik-tehnoloogid. Saavutada siin olulist progressi pole võimalik, kui ei tõsteta insenerlike uurimuste ja teostuste kvaliteedi probleemi kõikides sfäärides — jäätmeteta või vähestes jäätmetega tehnoloogiate loomisel, loodusressursside ökoloogiliselt lubatavas kasutamises, tootmiselteme kinnipüüdmises, utiliseerimises või kahjutukstegemises, keskkonna seisundi kontrollis, praeguste stereotüüpide ja traditsiooniliste ettekujutuste murdmises. See kõik nõuab laialdasi üldteadmisi keemia enda alal.

Kolmandaks — kõrgkooliutimise üheks põhisuunaks on spetsialistide ettevalmistamine sihtotstarbeliselt, TPI poolt väljalastava «kvaliteetse valmistoodangu turustamine» ettevõtete poolt tasutavatele lepingutele vastavalt. Spetsialisti ettevalmistamine, tema ametikohustuste vastava mõtlemisviisi väljakujunemine ei saa piirduda väikesemahuliste erikursustega ühe suunamisjärese semestri vältel ja tööstuspraktika raames. Oma tulevase eriala tunnetus, üldjuhul keemiainseneri ainetunnetus peab diplomeeritud spetsialistil olema juba üdis ja kontides, omandatud alates esimesest kõrgkoolis õppimise päevast.

Arvesse võttes kõiki ülaltoodud asjaolusid, eriti aga vabariigi ettevõtetel laekunud andmeid spetsialistide perspektiivse vajaduse kohta, võttis teaduskonna kateedrijuhatajate koosolek septembris 1987 vastu otsuse, mida allkirjutanud täielikult toetavad. Koosolek luges ebaotstarbekaks orienteeruda kitsa profiiliga keemikprojekteerijate ettevalmistamisele, mis tuleneb eriala 25.12. õppeplaanide valdavast rakendamisest.

LOETI OTSTARBEKAKS:

- * kolme esimese õppeaasta vältel võtta aluseks 25. erialagrupi «Keemiline tehnoloogia» unifitseeritud õppeplaanid
- * oluliselt, kõigi kõrgkooliutimise antud võimaluste piires tugevdada fundamentaalset keemiaalast ettevalmistust
- * kõigile erialadele sisse viia materjaliõpetust ja ökoloogiprobleeme käsitlevad õppeained
- * tulevaste spetsialistide orienteerimine nende eesseisva töö põhiülesannetele täpsustades juba sisseastumisel konkreetne eriala, mis oleks üks kolmest:

- 25.01 «Orgaaniliste ainete Keemiline tehnoloogia»
- 25.12 «Keemiatööstuse põhiprotsessid ja keemik-kuuberneetika»
- 25.13 «Keskkonnakaitse ja loodusressursside ratsionaalne kasutamine».

Miks me ei saa piirduda ainult senise erialaga 25.12? Orgaaniliste ainete tehnoloogia selle üldistatud käsitluses (orgaaniliste ainete, kütuse, põlumeerseite ainete tehnoloogia, ka biotehnoloogia) on eriala, mille lõpetajate järele on vabariigis püsiv vajadus üle 25 inimese aastas.

Keskkonnakaitsetehnoloogia, selle hulgas ka, anorgaaniliste ainete tehnoloogia tähtsus meie vabariigile ei vaja kordamist. Lisaks kõigile eelnevale tuleb öelda, et Eesti NSV keskkonnakaitsekontseptsiooni väljatöötamisel luges ENSV MN juures töötav kompetentne komisjon hädavajalikuks TPI-s keemik-tehnoloogide ettevalmistamist sellel erialal.

Loomulikult peab säiluma ka keemiatööstuse protsesside eriala, kuid seda mitte kogu vastuvõtu hõlmavas mahus.

Selline lahendus on praeguses kõrgkooli utimise tingimuses võimalik. Keemiat tegelikult tundvate keemik-tehnoloogide ettevalmistamine on ain-saks võimaluseks vabariigi eluliste vajaduste rahuldamiseks tööstuskeemiaga seotud probleemide lahendamisel.

Üldtuntud on vajadus üliõpilastele individuaalselt läheneda, sellest kõneleb ka E. Siirde oma kolleegidega. Individuaalsed kontaktid tudengite ja kvalifitseeritud töötajate vahel, üliõpilaste töö tegelik sidumine aktuaalsete ning vajalike uurimistöödega on võimalik vaid siis, kui tudengite arvu suhe erialase õppe-tööga seotud kõrgharidusega personali arvu pole liiga suur. Erialarühmade moodustamine, nende kinnitamine kateedrite juurde aitab senisest hoopis paremini rakendada õppetöösse kõigi kateedrite ja teaduslaborite õppejõud ja tublid teadustöötajad.

Ning lõpuks ühest subjektivsest, kuid siiski äärmiselt tähtsast asjaolust. Teaduskonna seisukohta kahtluse alla seadva artikli autorid mõnavad, et vastuvõtu väljakuulutamise kõnesolnud, enam keemiale orienteerivatele erialadele võiks suurendada sisseastujate-tudengikandidaatide arvu, kuid loevad selle asjaola suhteliselt vähetähtsaks. Lugu on aga lausa vastupidine. Vastuvõtukontingent, sisseastujate kvaliteet

on õppertihma elustiili ja õppe- edukuse väljakujunemisel määravaks teguriks. Senine olukord vastuvõtukomisjonis, kus keemik-kuuberneetikast hütatuid on mõnel aastal vaid viiendik vabadest kohtadest ja KA õpperühm komplekteeritakse «toidukate» jääkidest, on olnud väga suureks takistuseks oma eriala sügavalt tundvate keemik-tehnoloogide koolitamisel.

Jah, keemia ja keemiline tehnoloogia pole praegu koolinoorte hulgas eriti populaarne, mida näitab ka madal konkurss TRÜ keemiaosakonnas. Kooliõpilaste hulgas ei ole aga keemihuvilised veel välja surnud, keemiateaduse kaasaegsed saavutused ja probleemid kõidavad paljusid noori. Tehkem siis kõik selleks, et keemihuvilisi noori tuleks maksimaalselt ka TPI-sse, et need noored saaksid siin süveneda keemiasse, õppida nimelt KEEMI-LIST tehnoloogiat ja neid saaksid meie vabariigile, tema loodusele ja tööstusele hädavajalikud keemiainsenerid, sest ilma keemia ja keemiatööstuse arenemiseta pole kaasajal ükski isemajandav regionaalne süsteem võimalik.

Selle nimel tasub jätta mõne kateedri erihuvid ja õppetöö otsustavalt REKEMISEERIDA.

A. KÜSTNER
tehnikadoktor, professor
orgaanilise ja biokeemia
kateedri juhataja

PER ASPERA AD ASTRA?

Läinud aasta numbris sai teoks neljanda kursuse tööle-suunamine. Ei oska öelda miks just neljanda, kui stacionaarne õppetöö toimub instituudis üldiselt viis aastat, seda enam, et sama kursuse praktika pandi paika juba enne suunamist. See kordse pereheitmise tulemusi valgustasid prorektor dotsent V. Mikkel ja teaduskondade dekaanid 18. detsembri lehes, kutsudes kõnetooli ka tudengeid.

Pööraksin alljärgnevalt tähelepanu ühele aspektile selle rituaali ettevalmistamisel, nimelt ÜLIÕPILASTE PINGE-REALE, mille alusel reastuvad lõpetajad liisuehitamiseks.

Mida teha, et sattuda pingerea etteotsa? Selleks leidub palju võimalusi, mida on senini miskipärast ühiskondlikuks aktiivsuseks nimetatud. Hakkame ar(v)utama, kallis tudengist kolleeg!

Igal aastal toimub kaks korda nn. doonorite päev, kõigiti vajalik ja tervitatav üritus. Organismi taastootmiseks antakse sel puhul kaks vaba päeva, mille üliõpilane valib suvalisel ajal. Nii ongi doonorlus populaarne just nende tudengite hulgas, kel rümpapäevikus puudumisi ülearu... Et üks kord verd anda täiendab keskmist hinnat 0,05 palliga, siis võib neljanda kursuse sügiseks 0,35 lisapalli üle rõõmu tunda.

Esimese kursuse tudengeile on poolkohustuslik üritus rahvamaleva töös osalemine. Trepikodades või kohvikutes (vastavalt maitsele ja rahakotile) möödasaadetud õhtutunnid leiavad hüvitust 0,01 palli reid, 0,2–0,3 lisapalli saab kolme aastaga kokku küll.

Kui Sinu organiseerimisvõimed ja prestiiž grupikaaslaste seas ei ole võimaldanud rühmakolmikusse pääseda, ära heida meelt. Näiteks komsomoli sekretäri asetäitjana võid edukalt viis aastat mööda saata, ilma et keegi sulle näpuga näitaks (teised lihtsalt ei tea selle ameti olemasolust). Tasuks 0,05 palli aasta eest, suunamiseni jõuad 0,15 palli kotti pista.

Ka mõnda büroosse (komsomoli-, ametiühingu-, instituudi-, teaduskonnabüroo) võib näkata — sinnagi on rebaseid vaja. Paar aastakest pead ennast «avamata» vastu, siis lahkud ise, võttes mälestuseks kaasa 0,4–0,5 palli. Vahel ollakse nii isegi mitme büroo hingekirjaga korraga.

Kindlasti ühine ka mõne huvialaklubiga. Näiteks tee pressi-klubiga paar ringreisi, osale mõnel kohtumisel. Ah et siis nad soovivad kuuldust-nähtust kirjutada? Kui ei viitsi, pole katki midagi, jaluta teise kohta, kontos aasta eest 0,05–0,1 palli.



Kõrgkoolis on kõige olulisem ikka teadmiste omandamine.

PER ASPERA AD ASTRA?

Juhul kui elad ühikas, tõusevad aktsiad järsult. Saad mõne patu hingele, võid selle lunastada korrusevanema ebapopulaarse ameti vastuvõtmisega, sealt on vaid samm majanõukogusse. Ehk pead paar aastakest vastu ja sinu kollektsoon täieneb veel kuni 0,2 palli võrra. Nii-öelda tehnika küsimus.

Pärast seda jääb veel kenasti vaba aeda, sest säärane ametikaasus konti ei murra. Mida veel soovitada? «Kuljus», TPI koorid, püüde orgunn — nendeks kuluvat vaeva ei tasu lisapallid ära. Ehk katsuks ÜTÜ liini? Ma ei mõtle siin pikki õhuid raamatukogus referatiivsete žurnaalide seltskonnas, vaid tavalist töölepingut mõne katedri juures. Teed oma töö, saad selle eest ka hädatarviliku stipendia ja mõned lisapallid ikka kah — teed ju teadust. Pealegi võid, kui õnne on, saada ÜTÜ lisapalle ka tavaliste, programmi raames kirjutatud, ära märkimata jäänud referaatide eest (missuguste nimelt, ei tea vist küll keegi takkajärgi öelda).

Lööme arvud kokku ja nendime, et oled kogunud 1,5—2 palli, vastavalt nähtud vaevale. Muide, pea alati hinnatakse lubatud suurima hindega, sest igauhe panuse täpselt vaagimiseks puudub meepoodika ja kes lasekski endale «liiga» teha.

Kui oled neljandale kursusele jõudnud, on sul kõik eksamid ja hindelised arvestused sooritatud vähemalt rahuldavalt (kas esimesel, teisel või n-dal katsel) ja kuna suurel osal riikmadest keskmise arvestamisel kahtesid ei loeta (kõik on ju lõpuks läbi saanud!), siis liidat lisapallidele veel vähemalt kolm ühikut juurde ning saad meeldivalt kopsaka arvu.

Arvad, et validki esimesena? Kahjuks eksid. Sinust mööduvad paljud perekonnainimesed (neid on 21—25-aastaste vanuserühmas rohkem), kel eesõigus, paljud noored emad ja eriti vallasemad, kellel samuti peavad teatavad privileegid olema. Väga palju loeb ka õigesse kohta vormistatud sissekirjutus.

Ah soo, õppeedukus? See mõjutab positsiooni muidugi ka, teataval määral... Keeruline värk, see suunamine!

Arvatavasti mõjus see tendentslike rõhuasetustega kirjatükk paljudele šokeerivalt, kuid julgen arvata, et tegu on siiski probleemiga.

Kindlasti peaks siiski esile nihutama aineolümpiaadide ja üliõpilaste teaduslike konkursside võitjaid, samuti töelisi organisatooreid, omavalitsuse liidreid, ühiskondliku töö tegijaid, mitte lihtsalt ametis oliijaid. Ka abikaasad tuleb suunata samasse linna/rajooni, arvestades nende soove, kuid seadagi mitte teiste pretendentide arvel. Praegu on kujunenud ebanormaalne olukord — eelise saavad noored emad, kelle laps on suunamise hetkel kuni ühe aasta vanune, teiste — varem või hiljem sündinud laste korral — tuleb taanduda üldjärjekorda. Miks on tähtsustatud just see suvaliselt valitud ajahetk ja mida ta peab stimuleerima? Kõik kehtivad soodustused on objektiivselt põhjendatud, kuid milles on süüdi teised?

Arvan, et riiklik tööle suunamine kui süsteem on senisel kujul ennast ammendanud.

Prorektor V. Mikkali sõnusti on tõusnud ettevõtete konkretiseerunud nõudmised lõpetajate suhtes. Ei tea missuguse isemajandava ettevõtte huvidele vastaks seesuguse loterii (loe: pingerea) alusel saadud spetsialist (lõpetajate üldine ettevalmistus tööleasumiseks on muidugi iseküsimus)?

Probleemi lahendamiseks teen järgmised ettepanekud:

- lõpetada senine pingerea koostamine,
- üliõpilased esitaksid kõigepealt oma kandidatuuri valitud ettevõttesse tööle suunamiseks,
- ettevõtte valiks ise kandidaatide seast sobivamad (kriteeriumid selleks — õppeedukus, ühiskondlik aktiivsus, vestluse tulemused, vm. — leiaks iga ettevõtte juba ise),
- suunamiskomisjonile jääks vahendav ja soovitatav roll,
- kogu «lepingute sõlmimise» protsess toimuks eelnevalt ja suunamisel omandaks ta seadusliku jõu (sisuliselt toimub nii ka praegu).

Minu arvates annaks see järgmisi tulemusi:

- ettevõtteid teeksid endale rohkem reklaami — otsene seos vastava eriala populaarsusega,
- kuna nõudmise-pakkumise struktuur on esialgu veel üliõpilaste kasuks, siis pakutaks (headele) noortele spetsialistidele ka paremaid tingimusi (mõnede erialade lõpetanutele on kujunenud traditsiooniks kuupalk 110 rbl. koos elamispinna mittekindlustamisega),
- üliõpilasteks tekiks huvi õppetöös paremaid tulemusi näidata, sest kes ei sooviks head töökohta? Praegu on stiimuleid vaatamata kõigele napid, eriti «keskmise» hulgas,
- ehk hakkaks jää liikuma ka peavalu valmistavas ükskeelsuse probleemis?

P. S. Süsteemi saaks rakendada ka kohustusliku suunamisplaani korral.

JOEL KALPUS
KÜ-81

* Toimetuse ootab probleemi kohta arvamusi veel teisteltki lehelugejateilt/asjaosalistelt!

NAISTEPÄEVARISTSONA LAHENDUS	
PAREMALE:	ALLA:
1. Margaret Thatcher	1. Mari Saat
12. Angelina	2. R. S.
15. Melanie	3. Gemini
17. Raamatupidamine	4. Alarcon
20. Indira Gandhi	5. Enugu
21. Es	6. Tapa
22. Sin	7. Hedda
23. Ceuta	8. Ala
25. Alad	9. Ca
28. Te	10. Einastein
29. Audiovisuaalset	11. Reemets, A.
33. Karnesek	13. Nansuk
35. SA	14. Ita Ever
36. A. Leis	15. Minä
37. Tisler	16. Nielsen
38. Adams, Anne	18. Adidas
	19. Mi
	24. TSK
	26. Laas
	27. Alla
	30. Isa
	31. USA
	32. Aam
	34. RL



LAIATARBE- KAUPADE KONKURSS

Lugupeetud TPI õppejõud ja tudengid!

Tehas «ILMARINE» kuulutab välja konkursi uute lahenduste leidmiseks laiatarbekaupade tootmisel.

Konkursi põhitingimused on:

1. Toode peab olema tehnoloogiliselt lihtsae valmistada.
2. Kasutatavad materjalid ja komplekteeritavad peavad olema üldkasutatavad.

3. Töö peab sisaldama:

- 3.1. üldjoonise
- 3.2. keerulisemate sõlmede ja detailide joonised
- 3.3. materjalide spetsifikatsiooni.

Peapremia — 300 rubla.

Kaks ergutuspreemiat — à 100 rubla.

Züril on õigus summade ümberjaotamiseks.

Info telefonil: 49 50 70

J. MARGAT.

VÄLISKAUBANDUS- FOORUM

16. märtsil kell 18.30 Glehni lossis.

Osa võtavad: Ettevõtte «Estimpeks» peadirektor Osvald Kaldre

NSVL Väliskaubandusministri volinik ENSV-s Villem Gross

NSVL ühisetevõtte EKE-SADOLIN peadirektor Alvar Id

Tootmiskoondise «Talleks» väliskaubandusfirma esimehe asetäitja Jaan Lugus.

Ootame rohket osavõttu!



UUSI TEATMETEASEID

1. **A concise building encyclopedia:** Illustrated/Comp. by T. Corkhill. 3rd ed. London: Pitman, 1980. V, 365 [1] p.: ill.

2. **De Sala, R. Abbreviations dictionary.** Augm. international 7th ed. New York [a.o.]: Elsevier, 1986. XVIII, 1240 p.

3. **Elsevier's foreign-language teacher's dictionary of acronyms and abbreviations/** Comp. by Udo O. H. Jung; With the assistance of Helmut P. Hagg. Amsterdam [a.o.]: Elsevier, 1985. VIII, 137 p.

4. **Handbook of industrial robotics/** Ed. by Shimon Y. Nof; With a forew. by Isaac Asimov. New York [a.o.]: Wiley, 1985. XVII, 1358 p.: ill.

5. **Internationale Organisationen:** Bezeichnungen, Abkürzungen, Acronyme/ Zugest. vom Sprachendienst des Auswärtigen Amts der Bundesrepublik Deutschland. Berlin, New York: de Gruyter, 1985. XI, 640 S.

6. **McGraw-Hill dictionary of mechanical and design engineering/** Ed. in chief: Sybil P. Parker. New York [a.o.]: McGraw-Hill, 1984. 387 6 p.

Koostas: **M. SODLA**
TPI Teadusliku Raamatukogu sektorijuhataja

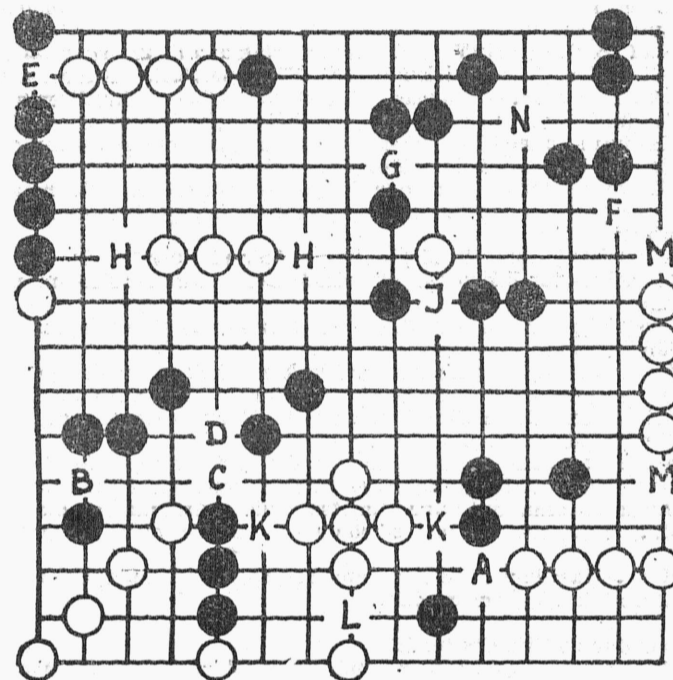
RENDZU KONKURSS RENDZU KONKURSS

Kindlasti on kõik teist mänginud «trips-traps-trulli». Täna kutsus Tallinna Rendzu Klubi teid tutvuma enim võimalusi pakkuva loogilise mõtlemismänguga rendzu.

Rendzu tekkis umbes neli tuhat aastat tagasi Hiinas astroloogiavahendina, kuid ajapikku kadus tema müstilne iseloom ja rendzu sai intellektuaalne mäng. Sama mängu tunti ka Muinas-Kreekas ja Kolumbuse-eelses Ameerikas. Kuni käesoleva sajandi alguseni oli rendzu eelkõige vaba aja veetmise vahendiks, ent Jaapani Rendzu Assotsiatsiooni loomine 1906. aastal pani aluse ka sportlikule suunale rendzus. Nõukogude Liidus on rendzu alles uus mõtlemisspordiala: esimene võistlus korraldati 1980. aastal Moskvas (samaal aastal tutvustati mängu ka ajakirjas «Nauka i Žizn» nr. 9 ja 10, vt. ka 1984 nr. 7). Käesoleva aasta aprillis toimub viies üleiluline turniir. Esimene Eesti rendzu turniir korraldati möödunud aasta detsembris põhiliselt «Noorte Hääl» (10.09; 14.10; 03. ja 24.12) avaldatud konkursist osavõtjate vahel.

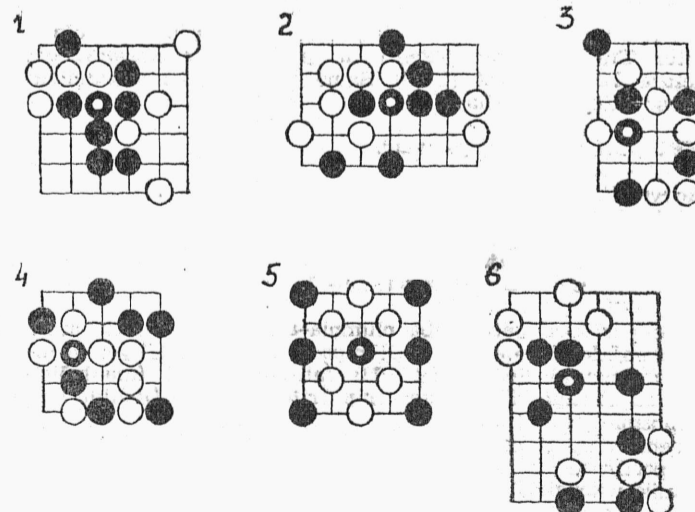
Et mängu reeglid on lihtsad ja harjutada saab ka ruudulisel paberil, ei peaks rendzu tipikatele raskusi valmistama. Lisaks sportlikule ja ajaviitelisele küljele pakub aga rendzu veel võimaluse oma loogilise mõtlemisvõime arendamiseks.

Reeglitest. Mängulaua moodustavad 15 horisontaal- ja 15 vertikaalne ristumisel tekkivad 225 punkti. Esimese käigu teevad mustad laua keskele. Edasi käiakse kordamööda vabadele punktidele, seejuures jäävad nupud mängu lõpuni oma kohale. Võitjaks tunnistatakse see mängija, kes esimesena moodustab «viisiku», s.o. katkematu rea viiest nupust. Et piisavate kogemuste korral võidavad mustad saavutada valgete kaitsstrateegiast, on mustadele kehtestatud käigud ehk foolid: must ei või oma nuppu asetada punktidesse, kus moodustub vähemalt kaks «kolmikut» (A, B) või «nelikut» (C, D) või kuuest ja enamast nupust koosnev «pikk rida» (E). Mustale on lubatud vaid kahvel 4—3 (E, G). Valgetega mängija võib saavutada aga võidu mistahes kahvlite abil või ka mustadele keelatud punkte (A, C, E) kasutades. Mäng lõpeb viigiga, kui mõlemad vastased leiavad, et antud partiis võiduvõimalused puuduvad.



Fooli reegli täpsustuseks selgitan termineid: «kolmik» on pidev (H) või intervalliga (J) rida kolmest nupust, mis järgmisel käigul on täiendatav lahtiseks «nelikuks»; «kolmikuks» pole näht. K — ei moodustu lahtist «nelikut»; «nelik» on rida neljast nupust, millest järgmisel käigul saab moodustada «viisiku» (L, lah-tine «nelik» — M); fooliks pole punkt N (diagonaalrida pole täiendatav lahtiseks «nelikuks», sest punktis F moodustuks 4—4 fool. Küllaldase mängupraktika omandamisel muutub algul tavatuna näiv fooli reegel hiljem loomulikuks, mustadele fooli abil tekitatu kaotuse fakt ise aga lisab mängule iselaadset võlu, rikastab seda taktikalise ja võrdsustab mõlema poole väljavaateid võimaluse.

Järgnevalt pakume nuputamiseks kuus ülesannet. Esimeses ja teises mustad alustavad ja võidavad, järgmises kolmes on sama esmärk valgetel, viimases tuleb näidata, kuidas mustad kahe käiguga moodustavad 4—3 kahvli. (Täpiga punkt asub laua keskel).



Edukat peamurdmist!
Vastused tuua kahe nädala jooksul (28. märtsini) ruumi IV-414 või saata aadressil 200033, Tallinn Tammsaare 100—29 U. Raude. (Samas võib tellida ka kirjandust.)

URMAS RAUDE
Tallinna Rendzu Klubi

